

stranke u sporu slože da spor podvrgnu mirenju, dužne su, nakon toga, složiti se s postupkom mirenja. Ako se slože i s postupkom mirenja, spor se može okončati samo u skladu s dogovorenim postupkom. Opet, daka-ko, ako stranke drukčije ne odluče.

Člankom 284. Konvencije ustanovljava se tzv. dobrovoljno, fakultativno mirenje, tip mirenja kojim se bavi odsjek 1. Priloga V., dok čl. 297. t. 2. i 3. i čl. 298. t. 1. Konvencije (ograničenja i izuzeća u primjeni obveznih postupaka koji povlače obvezujuće odluke) nalažu obvezno mirenje, tip mirenja kojim se bavi odsjek 2. Priloga V.

U oba slučaja, međutim, preporuka komisije za mirenje pravno ne obvezuju stranke u sporu. Mirenje nije dakle sredstvo u rješavanju sporova s obvezujućim učinkom, "jer tek pošto su stranke u sporu dale svoj pristanak, predloženo ili preporučeno rješenje stječe neku obvezujuću snagu prema njima".¹

Najvažnija značajka dobrovoljnog mirenja prema čl. 284. Konvencije UN o pravu mora jest u tome što se taj postupak mirnog rješavanja spora može upotrebljavati samo ako sve stranke u sporu u tome surađuju. Postupak, naime, započinje čim jedna od stranaka u sporu uputi poziv drugoj stranci (ili strankama) da spor podvrgnu mirenju, a može npr. okončati onog trenutka kada druga strana odbije taj poziv, ili kad se obje stranke slože da mirenje prestane, ili ako nije postignut preliminarni sporazum o postupku mirenja.

Ako su mirenje prihvatile sve stranke u sporu i ako je dogovoren postupak, okončati se može:

(a) u skladu s odredbama u odsjeku 1. priloga V. ako je postupak dogovoren u skladu s tim odsjekom² ili

(b) u skladu s pravilima postupka o kojima su se stranke posebno dogovorile.

Mirenje, onako kako je uređeno u Konvenciji UN o pravu mora (1982), zadržalo je sve one značajke koje mirenje inače ima u međunarodnoj praksi i doktrini. Stranke povjeravaju spor odboru (komisiji) za mirenje, koji je sastavljen tako da većinu čine neovisne osobe, a odbor je dužan u nepristranom postupku utvrditi uvjete i aranžmane prihvatljive za obje stranke. Svrha je, dakle, da stranke u sporu, uz pomoć odbora za mirenje, sporazumno riješe spor. Mirenje je proces koji će, ako uspije, privesti spor kraju. Ako mirenje ne uspije, može voditi ostalim postupcima u rješavanju sporova na koje se Konvencija poziva.

Ako se u postupku mirenja ne utvrdi prihvatljivo rješenje, odbor za mirenje može dostaviti strankama svoja gledišta i svoje prijedloge, koji stranke ne obvezuju. One ih mogu prihvatiti ako žele, ali ne moraju. Mirenje prema tome nije sredstvo u rješavanju sporova koje završava obveznom odlukom za stranke, poput sudskih sredstava, suda ili arbitraže. Za razliku, pak, od pregovora, dobrih usluga i posredovanja, mirenje se oslanja na više-manje institucionalizirani postupak i tijelo kojemu se povjerava razmatranje spora.

Prilog V. - Mirenje ima četrnaest članaka koji uređuju institucionalne i druge aspekte mirenja kao postupka mirnog rješavanja sporova. Podijeljen je u dva odsjeka, kojima je "ustanovljen opsežni model pribjegavanja mirenju".³

Jedan se odnosi na dobrovoljno (fakultativno), a drugi na obvezno mirenje. Dok se dobrovoljnim mirenjem može koristiti jedino ako se stranke u sporu s tim slože (mogu, dakle, odbiti uporabu tog postupka u mirnom rješavanju sporova), obvezno mirenje mora se uporabiti i dovoljno je da ga jedna od stranaka u sporu zahtijeva.⁴

Postupak mirenja prema Prilogu V. može se odvijati:

a) u skladu s odredbama u odsjeku 1. dijela XV. Konvencije, tj. kad je mirenje postupak koji vodi - ako se spor mirenjem ne riješi

"obveznim postupcima koji okončavaju obveznim rješenjima". Stranke, dakle, prihvaćaju mirenje na temelju međusobnog sporazuma i, ako se tim sredstvom spor ne riješi, otvoren je put jednom od foruma koji donosi konačne odluke, sudu ili arbitraži;

b) u skladu s odredbama u odsjeku 3. dijela XV. konvencije, tj. kad su stranke obvezne podvrgnuti spor postupku mirenja - pošto nisu željele povjeriti spor ni sudu ni arbitražnom sudu (forumima koji donose za stranke obvezne odluke u sporu) - ali rješenje odbora za mirenje nije obvezno za njih.

Fakultativno mirenje se dakle temelji na uzajamnom sporazumu stranaka u sporu, te ako ne dovede do konačnog rješenja spora, postaje korak dalje prema obveznim postupcima u rješavanju sporova koji se okončavaju obveznim odlukama. Obvezno mirenje obvezno je kao proces u tom smislu da ga stranke moraju prihvatiti. Nakon obveznog mirenja nema daljnje obveze stranaka da posežu za bilo kojim drugim sredstvom mirnog rješavanja sporova, osim ako stranke odluče drukčije. Rješenje odbora za mirenje neće biti obvezujuće ni u jednom ni u drugom postupku.

I. Postupak mirenja u skladu s odsjekom 1. dijela XV. konvencije

Odsjek 1. Priloga V. obrađuje tradicionalne postupke mirenja kako su dani u odsjeku 1. dijela XV. konvencije. Ako su se stranke sporazumjele svoj spor podvrći mirenju u skladu s odsjekom 1. dijela XV. konvencije (čl. 279-285), postupak se može pokrenuti pismenim priopćenjem (zahtjevom) bilo koje stranke upućenim drugoj stranci u sporu. Stranke dakle moraju postići sporazum o mirenju kao sredstvu mirnog rješavanja spora. Ako se sporazum ne postigne, postupak mirenja ne može se ni pokrenuti. Analizom čl. 1. odsjeka 1. Priloga V. valja zaključiti da sporazum stranaka "čini razliku tradicionalnog postupka obveznog mirenja u odsjeku 2."⁵ Pod pokretanjem postupka valja razumijevati: (a) ustanovljenje odbora za mirenje, (b) realiziranje postupka i (c) stvaranje zaključaka odbora za mirenje.

Odbor za mirenje ustanovljuje se s popisa miritelja koji sastavlja i vodi glavni tajnik UN. Povijest sastavljanja čl. 2. Priloga V. otkriva nam da je popis trebao sastavljati i voditi tajnik suda za pravo mora (*Registar of the Law of the Sea Tribunal*). Dužnost je ipak povjerena glavnom tajniku UN zbog prigovora delegacija o nedopustivosti vezivanja intitucionalnih pitanja postupka

mirenja uz novi međunarodni sud za pravo mora. Upućivali su se prigovori i na samu činjenicu sastavljanja i vođenja popisa. Na to se gledalo kao na "ograničavanje prava stranaka u sporu da biraju koga one žele".⁶ Analiza početne klauzule čl. 2. "glavni tajnik UN sastavlja i vodi popis miritelja", i čl. 3. (b) "dva miritelja imaju se birati prvenstveno s popisa spomenutog u čl. 2. ovog priloga (...) osim ako se stranke drugačije sporazume", potvrđuje da je popis miritelja koji vodi glavni tajnik doista *prvenstven*, ali da sloboda stranaka da biraju koga žele nije ograničena. Stranke mogu imenovati miritelja i izvan popisa ako je to potrebno i ako su se o tome sporazumjele. U taj popis svaka država stranka Konvencije UN o pravu mora imenuje četiri miritelja (osobe koje uživaju ugled zbog svoje nepristranosti, sposobnosti i poštenja) i s tako načinjenog popisa stranke u sporu biraju miritelje.

Odbor za mirenje čine pet članova. Stranka koja je pokrenula postupak postavlja dva miritelja, od kojih jedan može biti njezin državljanin. Tako postupa i druga stranka u sporu, s tim što je dužna imenovanje obaviti u roku od 21 dan računajući od dana kad je primila priopćenje o pokretanju postupka. Ako druga stranka spora to ne učini, stranka koja je pokrenula postupak može u roku od jednog tjedna nakon isteka roka od 21 dan ili okončati postupak⁷ upućujući obavijesti drugoj strani, ili će zatražiti da glavni tajnik UN obavi takva imenovanja u roku od 30 dana nakon isteka propisanih rokova za imenovanja. Glavni će tajnik obaviti takva imenovanja "savjetujući se sa strankama spora", dakle samo nakon dogovora s njima.

Precizna pravila konstituiranja odbora za mirenja "odražavaju namjeru Treće konferencije UN o pravu mora da time spriječi frustriranje postupka mirenja".⁸

Postupak - Odbor za mirenje sam propisuje svoj poslovnik. Naravno, stranke u sporu mogu se i drukčije sporazumjeti; mogu npr. unaprijed utvrditi postupak koji je odbor za mirenje dužan poštovati.⁹

Ako su u odboru za mirenje pitanja postupka sporna, odbor ih rješava većinom glasova.

Većinom glasova usvajaju se u odboru sve preporuke i donosi se konačno izvješće o mirenju.¹⁰

Funkcije odbora za mirenje - Odbor za mirenje saslušava stranke u sporu, ispituje njihove zahtjeve i prigovore i tijekom postupka daje strankama prijedloge za rješavanje spora (koje stranke mogu, ali ne moraju prihvatiti). Na kraju postupka odbor donosi konačno izvješće o mirenju (engl. *report*).

Odbor može, ako se stranke u sporu slože, pozvati bilo koju državu stranku Konvencije UN o pravu mora da usmeno ili pismeno izloži svoja gledišta o sporu.

Odbor je dužan podijeliti izvješće o mirenju u roku od godine dana računajući od dana kad je konstruiran.¹²

U izvješću su svi sporazumi koje su stranke u sporu usvojile, pa ako spor unatoč tome nije konačno riješen, iznosi se zaključak odbora o svim činjeničnim i pravnim pitanjima, a jednako tako i preporuke koje odbor drži pogodnima za adekvatno i prijateljsko rješavanje spora. Izvješće se dostavlja glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, a tajnik ga odmah prosljeđuje strankama u sporu.¹³

Izvješće odbora, uključujući njegove zaključke i preporuke, ne obvezuje stranke u sporu. Nizozemska i Švicarska su na Trećoj konferenciji UN o pravu mora predlagale (1978) da se usvoji odredba prema kojoj sve stranke u sporu "mogu jednostrano izjaviti da će se držati (engl. *abide by*) zaključaka ili preporuka u izvješću u mjeri u kojoj se na njih odnose". Taj je prijedlog, međutim, poslije povučen.¹⁴

Prijateljska rješidba - Odbor za mirenje može strankama u sporu skrenuti pozornost na sve mjere koje mogu olakšati postizanje prijateljske rješidbe spora (engl. *amicable settlement*).¹⁵ S tim u svezi pokreće se i pitanje odnosi li se ovlaštenje odbora u čl. 5. Priloga V. i na privremene mjere,¹⁶ te postoji li veza čl. 5. Priloga V. i čl. 290. dijela XV. konvencije. Ovlaštenje odbora za mirenje sadržano u čl. 5. ne odnosi se i na privremene mjere jer su one za stranke obvezne, dok izvješće odbora za mirenje, uključujući njegove zaključke i preporuke, ne obvezuje stranke u sporu. Odbor za mirenje također nije naznačen u čl. 290 (5) kao jedan od foruma koji može propisati, izmijeniti ili opozvati privremene mjere. To su forumi propisani u odsjeku 2. dijela XV. konvencije.

Okončanje mirenja - Članak 8. Priloga V. riješio je pitanje okončanja mirenja. Ono se taksativno određuje jer ostali postupci rješavanja sporova u Konvenciji ovise o ishodu postupka mirenja.

Mirenje se okončava:

a) ako tijekom postupka mirenja stranke riješe spor; zaključke npr. sporazum kojim se spor rješava;

b) kad stranke prihvate preporuke u izvješću odbora za mirenje;

c) kad jedna stranka u sporu pismeno obavijesti glavnog tajnika Ujedinjenih naroda da ne prihvaća i odbija preporuke sadržane u izvješću odbora za mirenje;

d) kad protekne rok od tri mjeseca računajući od dana predaje strankama u sporu izvješća odbora za mirenje.

Čl. 8. priloga Mirenje valja analizirati istodobno s čl. 284. Konvencije UN o pravu mora, koji također sadrži odredbe o okončanju postupka mirenja.

Imajući na umu čl. 284. st. 4. Konvencije UN o pravu mora, ako je mirenje počelo, nesudjelovanje u postupku mirenja jedne stranke u sporu *ipso facto* okončava mirenje ako nije ispunjen ni jedan o četiri uvjeta navedena u čl. 8. priloga Mirenje.

Novčane naknade miriteljima i troškove odbora za mirenje podmiruju stranke u sporu.

Stranke u sporu ovlaštene su sporazumom koji vrijedi samo za taj spor izmijeniti bilo koju odredbu ovog priloga. Tekst priloga može se, dakle, sporazumom stranaka mijenjati, ali je opcija stranaka ograničena samo na određeni spor.¹⁷

Postupak mirenja u skladu s odsjekom 1. dijela XV. (fakultativno mirenje) ostaje kao postupak na raspolaganju strankama "u kojem postoji vlast samo za donošenje neobvezujućih odluka putem preporuka".¹⁸ Strankama se ostavlja mogućnost izbora u rješavanju spora postupcima koji povlače obvezujuće odluke za stranke.

II. Obvezno podvrgavanje postupku mirenja u skladu s odsjekom 3. dijela XV. (obvezno mirenje)

Obvezno mirenje prvo je put unijeto u neformalni nacrt Konvencije 1979. godine. Ideju o obveznom mirenju postupno su formulirale pregovaračke grupe koje su istraživale rješavanje sporova u svezi s provedbom suverenih prava obalnih država u gospodarskom pojasu i sporova o razgraničenju na moru između susjednih i sučelice smještenih država.

Ako su stranke u sporu obvezne podvrgnuti se postupku mirenja, svaka od njih može započeti takav postupak upućivanjem pismenog priopćenja o tome drugoj stranci u sporu (ili strankama). Stranka koja je uredno obaviještena o pokretanju postupka mirenja, obvezna je podržati se tom postupku. Za razliku od postupka mirenja u skladu s odsjekom 1. dijela XV., stranka u sporu nije slobodna oglušiti se na priopćenje o započinjanju mirenja kako bi spriječila konstituiranje odbora za mirenje.

Podvrgavanje mirenju bit će obvezno za drugu stranku, koja ne može odbiti priznati postupak i "čije odsustvo iz postupka neće priječiti njegov nastavak".¹⁹

Obveza adresanta notifikacije da se podvrgne postupku mirenja (čl. 11. t. 2.), rekli bismo, pojačana je člankom 12. priloga.

Propuštanje stranke u sporu da odgovori na priopćenje o započinjanju mirenja ili, pak, da se podvrgne postupku mirenja, ne prekida niti obustavlja postupak.

Ako su različita gledišta o nadležnosti odbora za mirenje, odlučuje sam odbor. Pitanja sporne nadležnosti u fakultativnom mirenju nema jer stranke su se izričito sporazumjele podržati se mirenju kao postupku u rješavanju spora.

Propisivanje odredbe u čl. 13. smatrano je nužnim jer je podvrgavanje postupku mirenja obvezno za drugu stranku.

Ustrojstvo odbora za mirenje, postupak i okončanje obveznog mirenja ravnaju se prema pravilima odsjeka 1. Priloga V.

Obvezno je mirenje, dakle podvrgavanje postupku koji je obvezan za stranke, ali rezultati postupka ne obvezuju, nemaju obveznu snagu, osim ako stranke, kao i u fakultativnom mirenju, ne odluče drukčije.

Valja reći da je obvezno mirenje u Konvenciji bilo jedino sredstvo za rješavanje sporova koji su države bile voljne prihvatiti u rješavanju određene kategorije sporova, a posebice onih koji mogu nastati provedbom prava obalnih država u gospodarskom pojasu.

Mirenje prema odsjeku 2. priloga V. pokazuje se kao "posljednje pribježište u određenim slučajevima u kojima stranke nisu pod obvezom obratiti se sudu ili arbitraži koji bi donijeli obvezujuću odluku".²⁰

III. Sporovi koji se podvrgavaju obveznom mirenju

Sporovi u ribolovu - Prema čl. 297 (3) (a) sporovi o ribolovu rješavaju se u skladu s obveznim sudskim postupcima prema odsjeku 2. dijela XV., a samo su određene kategorije tih sporova izuzete iz obveznog rješavanja, što znači da se obalne države nisu dužne podržati rješavanju po obveznim postupcima. Ti sporovi podvrgavaju se neobveznim postupcima prema odsjeku 1. dijela XV. i kad rješenje nije postignuto primjenom odsjeka 1., spor će na zahtjev bilo koje stranke biti podvrgnut obveznom mirenju ako se tvrdi:

a) da su zbog propusta neke obalne države ozbiljno ugrožena živa bogatstva u gospodarskom pojasu;

b) da je neka obalna država samovoljno odbila odrediti dopustivu lovnu i svoje ribolovne kapacitete na zahtjev druge zainteresirane države;

c) da je neka obalna država samovoljno odbila dodijeliti drugoj državi ili državama cijeli višak lovine ili dio viška koji je objavila.

Specificirani su sporovi o ribolovu koji su isključeni iz obveznih postupaka i za koje je prvo predviđeno rješavanje neobveznim postupcima iz odsjeka 1. dijela XV., a zatim kad se rješenje nije postiglo, sporovi se mogu (na zahtjev bilo koje stranke u sporu) podržati obveznom mirenju prema odsjeku 2. Priloga V.

To su, može se reći, najvažniji sporovi koji u gospodarskom pojasu mogu nastati.

To su sporovi koji su nastali zato što je obalna država:

(a) očito propustila pridržavati se svojih obveza da doličnim mjerama očuvanja i gospodarenja spriječi ozbiljno ugrožavanje živih bogatstava u gospodarskom pojasu;

(b) samovoljno odbila utvrditi, na zahtjev druge države, dopustivu lovnu i svoje ribolovne kapacitete u pogledu ribljih zaliha (za koje je ta druga država zainteresirana), ili ako je obalna država samovoljno odbila dodijeliti višak dopustive lovine drugim državama, uključujući neobalne države i države u nepovoljnom zemljopisnom položaju.

Valja dakako reći da se taksativnim izdvajanjem određenih sporova o ribolovu koji se podvrgavaju obveznom mirenju, ograničava domašaj obveznog podvrgavanja mirenju. Teško da su izdvajanjem određenih kategorija sporova iscrpljene sve okolnosti u kojima može doći do spora.

Problemi također mogu nastati u svezi s preciziranjem izraza kao što su dopustiva lovina, višak lovine, ribolovni kapaciteti ili alokacija viška.²¹ Ipak, analiza povijesti izrade odredaba o obveznom mirenju potvrđuje da je obvezno mirenje bilo jedini forum s trećom osobom koji su države zapravo bile voljne prihvatiti za rješavanje ovih sporova. O domašaju obveznog podvrgavanja mirenju moći ćemo istinski prosuditi kad Konvencija stupi na snagu (17. studenog 1994) i mehanizam mirnog rješavanja sporova započne djelovati.

Ograničavanjem ovlasti odbora za mirenje u čl. 297 (3) (c) također se ograničuje domašaj obveznog podvrgavanja mirenju. Odboru naime nije dopušteno da svojom ocjenom nadomjesti ovlaštenje (ocjenu) obalne države. Odbor za mirenje nema pravo dovoditi u sumnju (pobijati) slobodne odluke obalnih država. Ovlaštenja obalne države da utvrđuje ukupnu dopuštenu lovinu, svoje ribolovne kapacitete, da dodjeljuje pravo lovljenja viška ribljih zaliha drugim državama i da propisuje regulatorne mjere u svezi s gospodarenjem živim bogatstvima u gospodarskom pojasu, ostat će u velikoj mjeri nespustana.²²

Unatoč ograničenom domašaju obveznog mirenja valja podsjetiti da je samo postojanje nepristranog foruma mirenja za takve sporove ipak izraz povjerenja stranaka i samo po sebi važno je postignuće.

Sporovi o znanstvenom istraživanju mora - Sporovi o znanstvenom istraživanju mora u gospodarskom pojasu rješavat će se u skladu s postupcima odsjeka 2. dijela XV. Određene vrste sporova o znanstvenom istraživanju mora izuzete su od podvrgavanja obveznom sudskom rješavanju. Država ih nije dužna podvrgnuti obveznim sudskim postupcima (sudskim ili arbitražnim forumima). Ako jedna stranka u sporu zahtijeva, podvrgavaju se obveznom mirenju:

a) sporovi o ostvarivanju prava obalne države da regulira obavljanje znanstvenog istraživanja mora u svom epikontinentskom i gospodarskom pojasu;

b) sporovi zbog uskraćivanja suglasnosti državi za obavljanje istraživanja;

c) sporovi zbog odluke države da se znanstveno istraživanje mora prekine ili obustavi.

Domašaj obveznog mirenja ograničen je dvostruko: obveznom mirenju podvrgava se samo određena kategorija sporova o znanstvenom istraživanju mora, i odbor za mirenje ne može dovoditi u sumnju (pobijati) i zamijeniti svojom odlukom diskrecijska ovlaštenja (odluke) obalne države.

Izvjешće za mirenje, uključujući zaključke i preporuke koji će biti formulirani, nema obveznu snagu za stranke.

Sporovi o razgraničenju - Sporovi o tumačenju ili u primjeni odredaba Konvencije o razgraničenju teritorijalnih mora između država kojima su obale sučelice ili se nastavljaju, zatim gospodarskih i epikontinentskih pojasa ili kakvih sporova koji se tiču historijskih zaljeva ili historijskih naslova, podvrgavaju se obveznom mirenju ako su pismenom izjavom prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja Konvenciji, izuzeti od obveznog rješavanja, a nikakav sporazum u neposrednim pregovorima stranaka u razumnom vremenu nije postignut.

Radi se o fakultativnim izuzecima od primjene odsjeka 2. dijela XV. koji, ovisno o radnjama samih stranaka.

Prva radnja koju valja ustanoviti jest pismena izjava stranaka o neprihvatanju obveznih postupaka u rješavanju sporova obvezujućom odlukom, a zatim započinjanje izravnih pregovora o sporu. Ako u izravnim pregovorima nije postignut sporazum, spor se, na zahtjev bilo koje stranke u sporu, može podvrgnuti obveznom mirenju prema odsjeku 2. Priloga V. Konvencije. Postupak obveznog mirenja može, dakle započeti bilo

koja stranka u sporu (*at the request of any party to the dispute*).

BIBLIOGRAFIJA

1. ADEDE, A.O., *The System for Settlement of Disputes under the United Nations Convention on the Law of the Sea*, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1987.
2. ANAND, R.P., (Ed.), *Law of the Sea: Caracas and Beyond*, Martinus Nijhoff, Hague-Boston-London, 1980.
3. BOHTE, B., Pravni režim naučnog istraživanja mora, Prinosi za poredbeno proučavanje prava i međunarodno pravo, *Novo pravo mora*, XV, 1982, br. 17, str. 246-258.
4. COLOMBOS, C.J., *International Law of the Sea*, Sixth edition, London, 1967.
5. DEGAN, V., *L'Equite et le Droit International*, La Haye, 1970. Kriteriji razgraničenja morskog prostora između država, *Usporedno pomorsko pravo i pomorska kupoprodaja*, Zagreb, 1983, br. 100, str. 43-84. Intervencija trećih država u sporovima iz prava mora, *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, 35, 1985, br. 2-3, str. 251-266. "Equitable Principles" in Maritime Delimitations, *II Diritto internazionale al tempo della sua codificazione*, Studi in onore di Roberto Ago, Milano 1987, pp. 107-137.
6. IBLER, V., The Settlement of Disputes arising from the Interpretation and Application of the Sea Law Convention with Special Consideration of the Spring 1976 New York Session of the Law of the Sea Conference, *Thesaurus Acroasium of the Institute of Public International Law and International relation of Thessaloniki*, vol. VII, The Law of the Sea (4th Session: September 1976) Thessaloniki, 1977, pp. 453-475. Sistem mirnog rješavanja sporova, Prinosi za poredbeno proučavanje prava i međunarodno pravo, *Novo pravo mora*, izdanje Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Instituta za međunarodno pravo i međunarodne odnose, XV, 1982, br. 17, str. 260-281.
7. Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (1982), priredio Davorin Rudolf, Split, 1986.
8. MANGOLDT, H. von, Arbitration and Conciliation, u: *Judicial Settlement of International Disputes*, ed. Max Planck Institute for Comparative Public Law and International Law, Springer - Verlag, Berlin-Heidelberg-New York, 1974, pp. 417-552.
9. MERRILLS, J.G., *International Dispute Settlement*, second edition, Cambridge, Grotius Publications Limited, 1991.
10. ODA, Sh., Fisheries under the United Nations Convention on the Law of the Sea, *American Journal of the International Law*, Vol. 77, No. 4, 1983, pp. 739-755.
11. OXMANN, B.H., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The 1976 New York Session, *American Journal of International Law*, Vol. 71, No. 2, 1977, pp. 247-269. The Third United Nations Conference of the Law of the Sea: The 1977 New York Session, *American Journal of International Law*, Vol. 72, No. 1, 1978, pp. 57-83. The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Seventh Session (1978), *American Journal of International Law*, Vol. 73, No. 1, 1979, pp. 1-41. The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Eight Session (1979), *American Journal of International Law*, Vol. 74, No. 1, 1980, pp. 1-74. The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Ninth Session (1980), *American Journal on International Law*, Vol. 75, No. 2, 1981, pp. 211-256. The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The Tenth Session (1981), *American Journal of International Law*, Vol. 76, No. 1, 1982, pp. 1-23.
12. ROSENNE, S., Settlement of Fisheries Disputes in the Exclusive Economic Zone, *American Journal of International Law*, Vol. 73., No. 1, 1979, pp. 89-104.
13. ROSENNE, S., SOHN, L.B., (Volume editors), *United Nations Convention on the Law of the Sea 1982, A Commentary* Vol. V, M.H. Nordquist (ed.) Dordrecht-Boston-London, 1989.
14. RUDOLF, D., *Međunarodno pravo mora*, Zagreb, 1985. *Morski gospodarski pojas u međunarodnom pravu*, Split, 1988.

15. SOHN, L., Settlement of Disputes Arising out of the Law of the Sea Convention, *The San Diego Law Review*, XII, 1975.

16. STEVENSON, J.R., OXMAN, B.H., The Third United Nations Conference on the Law of the Sea: The 1974 Caracas Session, *American Journal of International Law*, Vol. 69, No. 1, 1975, pp. 1-30.

BILJEŠKE:

¹ Rosenne, Sohn, *United Nations Convention on the Law of the Sea 1982, A Commentary*, Vol. V, M.H. Nordquist ed., Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht-Boston-London, 1989, p. 310.

² U tom slučaju postupak mirenja je okončan:

(a) ako je postignuto rješenje spora,

(b) ako su stranke prihvatile preporuke odbora za mirenje,

(c) ako je jedna od stranaka u sporu pismeno priopćila glavnom tajniku UN da odbacuje preporuke odbora za mirenje i,

(d) ako je protekao rok od tri mjesec računajući od dana predaje izvješća strankama u sporu.

³ Rosenne, Sohn, O.C., p. 311.

⁴ U prvim radnim nacrtima Konvencije UN o pravu mora bilo je samo dobrovoljno mirenje. Obvezno mirenje unijeto je prvi put u neformalni nacrt Konvencije 1979. godine. *V. Informal composite negotiation text, Revision 1, Doc. A/CONF. 62/WP.10/Rev. 1 of 28 April 1979, Art 296 para. 3. Na prijedlog Argentine (1980) predsjednik Konferencije Amerasinghe prihvatio je novu strukturu dijela XV. Konvencije:*

(a) unošnje novog, trećeg odsjeka koji bi sadržavao dva članka o obveznome mirenju (čl. 297. i čl. 298);

(b) unošnje u prilog Mirenja novog, drugog odsjeka s odredbama o prisilnom podvrgavanju postupku mirenja u skladu s trećim odsjekom dijela XV. konvencije.

Unošenjem trećeg odsjeka u strukturu XV. dijela konvencije kojim se uređuju ograničenja i izuzeća u primjeni obveznih postupaka koji povlače obvezujuće odluke, otvara se put obveznom podvrgavanju mirenju.

⁵ ADEDE, A.O., *The System for Settlement of Disputes under the United Nations Convention on the Law of the Sea*, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht-Boston-Lancaster, 1987, p. 205.

⁶ ADEDE, o.c., p. 205.

⁷ Prema nekim prijašnjim verzijama članka 3. Priloga V. glavni tajnik UN imao je pravo automatskog postavljanja predsjednika odbora za mirenje ili bilo kojega drugog člana odbora ako to nisu učinile stranke u sporu u određenom roku i na propisani način. Nije bilo opcije za stranku koja inicira postupak mirenja, da ga okonča nakon propusta druge stranke da izvrši potrebna imenovanja. Prihvaćena rješenja u formulaciji čl. 3 (c) sasvim su u skladu s odgovarajućim člancima dijela XV. - Rješavanje sporova.

⁸ Rosenne, Sohn, o.c., p. 312.

⁹ Čl. 4. priloga Mirenje. Usp. t. 3. priloga uz Bečku konvenciju o pravu ugovora iz 1969.

¹⁰ Stranke u sporu mogu sporazumno primijeniti bilo koju odredbu o postupku koju sadrži prilog Mirenje.

¹¹ Premda se u čl. 4. priloga izričito navode države stranke Konvencije UN o pravu mora, stranke u sporu mogu se složiti da se poziv uputi i državi koja nije vezana uz Konvenciju.

Stranke Konvencije koje nisu države, npr. Europska unija, na koje se odnosi prilog IX, izjednačene su s državama strankama Konvencije na temelju čl. 1. t. 2 (2) Konvencije. Mogu, prema tome, sudjelovati u postupku mirenja jednako kao države.

¹² Taj rok duži je negoli su rokovi u drugim međunarodnim konvencijama.

Nisu predviđeni nikakvi učinci (sankcije) zbog prekoračenja roka. Zbog toga rok od godinu dana valja uzeti kao neku vrstu smjernice miriteljima. Neki sporovi, poput kompliciranih pomorskih sporova, traju najčešće znatno duže.

¹³ Predlagalo se pohranjivanje izvješća u Tajništvu Međunarodnog suda za pravo mora. Prijedlog, međutim, nije prihvaćen.

¹⁴ V. *Doc.A/CONF.62/L.45 (1979)*, para. 6, *Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Official Records*, Vol. XII, p. 110. et seq.

¹⁵ Čl. 5. priloga Mirenje. Jednak je t. 4. priloga uz Bečku konvenciju o pravu ugovora iz 1969.

¹⁶ Vidi čl. 290. Konvencije Un o pravu mora (1982).

¹⁷ Ograničenja izmjene teksta priloga nije bilo u revidiranom nacrtu odredaba o rješavanju sporova, *Doc.A/CONF.62/WP.9/Rev.2* od 23 studenog 1976 (V. tekst: *Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Official records*, Vol. VI, pp. 144-156), niti u (drugom) neslužbenom nacrtu, *Informal Composite Negotiating Text Doc. A/CONF.62/WP.10* od 15. srpnja 1977.

¹⁸ ADEDE, o.c., p. 208.

¹⁹ Rosenne, Sohn, o.c., p. 310.

²⁰ Rosenne, Sohn, o.c., p. 216.

²¹ O tome više: Shigeru Oda, *Fisheries under the United Nations Convention on the Law of the Sea*, *American Journal of International Law*, Vol. 77, No. 4, 1983, p. 746.

²² ADEDE, o.c., p. 256.

PACIFICATION IN THE UN CONVENTION ON SEA LAW (1982.)

Summary

Pacification as one of the diplomatic means of peaceful settlement of the international disputes in the UN Convention on Sea Law (1982) retains all the features contained in the international practice and in the international law doctrine. The dispute is therefore displayed before the pacification committee and after the disputable facts are clarified and the dispute is investigated, the committee will issue the suggestion of the solution (conditions and arrangements acceptable by both parties in dispute) without obligatory legal force for the parties.

The procedure of pacification can be carried out in compliance with Sec I of the Part XV of the Convention when the pacification leads, if the dispute hasn't been settled, to compulsory decisions (optional, voluntarily pacification) and in compliance with the regulations in the Section 3 Part XV of the Convention when the parties are obliged to refer the dispute to pacification, since they didn't want to refer the dispute neither to the Court nor to arbitration (obligatory pacification).

Obligatory pacification was the only means of the peaceful settlement of the disputes which the states of the 3rd Conference on Sea Law wanted to accept in the solution of certain categories of the international disputes especially disputes which might arise out of the enforcement of the sovereignty rights of the coastal states in the economic area.

Rukopis primljen: 31.11.1994.